

אכתי י"ל דמקיימים מצות ת"ת מה"ת גם כאשר לומדים חי' סופרים. וכך כתבתי בס' משנת חיים דברים סי' י"ב, והובא בס' הקודם.

[ויש להוסיף דהרמב"ם שם כ' לא מצא מי שילמדו בחנם ילמוד בשכר שנאמר (משלי כג-כג) אמת קנה, יכול ילמד לאחרים בשכר ת"ל (שם) ואל תמכור, הא למדת שאסור לו ללמד בשכר אע"פ שלמדו רבו בשכר, עי"ש. והיינו דהי"ס"ד דאם למד מרבו בשכר - ילמד לאחרים בשכר, הואיל וכל הטעם דלמוד התורה הוא בחנם, שכך קבל משה רבינו התורה, וכך קיבלנו את התורה ממשה רבינו - בחנם, ולכן חיוב ת"ת הוא ללמד בחנם, והיכא דלמד בשכר הי' ס"ד שילמד לאחרים בשכר, הואיל ולא שייך בזה הלימוד ממשה רבינו שהי' בחנם, וילפינן מקרא דגם אם הוא למד בשכר לא ילמד התורה לאחרים בשכר].

ורבינו שליט"א השיב: משה רבינו לימדנו איך לומדים.

וכתבתי לרבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א

בס"ד כ"ד ניסן תשע"ג

בס' ליקוטי הלכות לרבינו הח"ח ביומא ל"ה ב' כ' על מעשה דהלל, וז"ל מוכח מזה דהאדם שאינו יכול ללמוד בעצמו ומוכרת לשכור איזה מלמד לזה, והוא איש עני שמוכר להרויח ממלאכה שעושה בשל אחרים, אעפ"כ צריך לצמצם

משכירותו ולחיות בצמצום רב, ולשכור אחד שילמדהו תורת השם.

ואינו דומה להא דאמרינן (כתובות נ' א') המבזבז אל יבזבז יותר מחומש, זהו רק לענין צדקה, אבל לא לענין תורה שהוא מחויב לידע אותה, והיא חייו לנצח, וכ"ש שאינו רשאי לפזר נכסיו על מותרות, ויחסר לו עי"ז ידיעת התורה, עכ"ד.

האם מיירי רק במצות תלמוד תורה דאורייתא או גם עבור מצות תלמוד תורה דרבנן - דהם חייו לנצח, ולכן צריך לתת אף יותר מחומש מנכסיו, גם עבור לימוד דינים דרבנן, דלד' רבינו שליט"א אין בזה מצות תלמוד תורה דאורייתא, רק מצות תלמוד תורה דרבנן - האם כדי ללמוד דינים אלו שהם מצות תלמוד תורה רק מדרבנן - חייב להוציא אף יותר מחומש מנכסיו כמו במצות ת"ת מדאורייתא, או דמצות תלמוד תורה דרבנן - אינה בכלל חייו לנצח, ואינו מחויב להוציא יותר חומש מנכסיו, כמו שמחויב למצות תלמוד תורה דאורייתא.

תשובת רבינו שליט"א: הכל בכלל ת"ת.

מכתב שכתבתי לרבינו הגראי"ל שטיינמן שליט"א

בס"ד כ"ד ניסן תשע"ג

שמעתי שרבינו הגראי"ל שטיינמן שליט"א אמר לפני איזה זמן בכולל פונובויז שבתחילה סבר דמקיימים מצות ת"ת בלימוד דינים דרבנן, ואח"כ

חזר בו מכת הרמ"א ביו"ד סי' רס"ו ס"ה דמותו לקבל שכר עבור לימוד דינים דרבנן, והגר"א שם ציין לנדרים ל"ז א' דסבר ר' יוחנן שמותר לקבל שכר עבור לימוד פיסוק טעמים. דהואיל ומותר לקבל שכר על כל לימוד דינים מדרבנן - מוכח דאין בזה קיום מצות ת"ת מה"ת.

ונשא רבינו שליט"א ע"י אחד אוצר החכמה ^{דינים} דאולי נימא דכוונת הדרשה שדרשו בנדרים שם ללמד תורה בחנם, הוא רק על מה שמשה רבינו לימד את כלל ישראל, ולא על דינים דרבנן שאותם משה רבינו לא לימד, ואמנם מקי"מ בלימוד מצוות דרבנן - מצות ת"ת מה"ת.

והשיב רבינו שליט"א דמשה רבינו לימד את כל ישראל גם דינים דרבנן.

ויש להעיר ממה שכ' התוי"ט בהקדמתו לפי' המשניות ...תועלת חיבור המשנה וסיבתה היתה לפי שתורה שבע"פ שמסרה משה ליהושע ויהושע לזקנים כו', אע"פ שהיתה ביאור התורה ומצותיה ביאור שלם, אין לך זמן ודור שלא יתחדש בהכרח ויפלא למשפט.

ואל תשיביני דבר ממה שאמרו בפ"ב דמגילה (י"ט ב') מאי ועליהם ככל הדברים (דברים ט"ז) מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים, [ומה שסופרים עתידין לחדש, ומאי ניהו מקרא מגילה].

שאני אומר שזה לא הי' מוסר משה רבינו לאחרים כלל, ודקדוק לשונם כך הוא שאמרו מלמד שהראהו

ולא אמר שמסר לו או שלימדו, שאילו הי' אמר אחד מאלו הלשונות הי' מתחייב מזה שהוא ימסרם ויתנם ג"כ ליהושע כו' אמר אמרו שהראהו, וזה בדרך ראייה בלבד, לא בדרך מסירה, כאדם המראה דבר לחבירו ואינו נותנו לו, ע"כ ד' התוי"ט. וכע"ז כ' בערוה"ש יו"ד סי' רמ"ו סי"ח, ע"כ המכתב אשר כתבתי לרבינו שליט"א.

ולא זכיתי לקבל תשובת רבינו שליט"א על מכתב זה.

ובקונטי "כאיל תערוג" גליון 156 לפ' נשא - שבועות תשע"ו כ' אמר רבינו שליט"א מעודי הייתי סבור דלימוד תורה בכל נושא הוא מצוה דאורייתא, גם כשלומד דינים דרבנן, אך ברמ"א בהל' ת"ת (יו"ד סי' רמ"ו סעי' ה') נראה לא כן, שכ' בשם הג"מ דאף שאסור יטול שכר כדי ללמד תורה, מ"מ דינים שתקנו חכמים מותר, והיינו משום שהוא רק מדרבנן, כמו שהביא ראי' מנדרים דף ל"ז, ע"י בבי' הגר"א שם.

[אך בס' פתחי תורה על הרמב"ם בהל' ת"ת שם עמ' נ"א בפתח הביאור, כ' ששמע מהגראי"ל שטיינמן והגר"ח קניבסקי שליט"א דבלימוד דינים מדרבנן מקיים מצות ת"ת מן התורה].

ושמעתי מבאי ביתו של הגראי"ל שטיינמן שליט"א כי לאחרונה אמר כי כאשר לומדים מצוות דרבנן אמנם מקיימים מצות ת"ת, מיהו חובת מצות ת"ת אינה ללמוד מצוות דרבנן רק מצוות דאורייתא.

ובסוף הס' מעשה רב להגר"א, כ' המחבר בשם אביו בחיבורו דברי מרדכי, דאיתא במגילה ג' א' דמבטלין ת"ת לקריאת המגילה, וידוע להק' דמאי ביטול תורה יש בזה, והא מגילה גם היא תורה היא, וכתב שם דכשהק' הקו' לפני אביו תמה מאד דהרי אהיית 1234567 אוצר החכמה

דבר פשוט לחלק בין ת"ת דאורייתא לת"ת דרבנן, והרי המגילה נכתבה ע"י רבנן, וא"כ עסק התורה שבקריאתה, וכן אם שונה ההלכות שלה, אינו אלא מדרבנן ואפילו הכי צריך לבטל ת"ת דאורייתא מפני קריאת המגילה דאינו ת"ת אלא מדרבנן.

סימן פ

"אשר בחר בנו מכל העמים"

א. **בברכת** התורה אומרים "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו", והק' בס' יערות דבש מע"ז ב' ב' ...והכתיב (דברים לג-ב) ויאמר השם מסיני בא וזרח משעיר למו, וכתיב (חבקוק ג-ג) אלוך מתימן יבוא וגו', מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן, א"ר יוחנן מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוה עד שבא אצל ישראל וקבלוה, עי"ש. וא"כ במה נחשב דהקב"ה בחר בנו מכל העמים, הא אדרבה מעיקרא החזיר הקב"ה עם התורה על כל אומה ולשון, ורק אחר שכל האומות והלשונות לא קבלוה - נתנה לישראל, ובמה נחשב דהקב"ה בחר בעם ישראל לתת לו את התורה. וכן הק' במרפא לשון, ובדברי שאול.

ישראל דברים הקשים כגידין. וכי' בבית הלוי ר"פ יתרו דהקב"ה בתחילה אמר למשה רבינו דיאמר להם מתן שכרן של מצוות, והטובה היוצא מקיומם כדי להמשיך לבם לקבל התורה, ורק אח"כ יציע לפניהם את העונשים שיענש העובר עליהם, וזה הי' מאהבתו לישראל. ובה כ' לבאר את המדרש באיכה רבה רפ"ג שאמרו ישראל להקב"ה כך יפה לנו וכך הגון לנו, שלא קבלה אומה אחרת תורתך אלא אנו, אומר להם הקב"ה אני הוא שפסלתי כל האומות בשבילכם, א"ל א"כ למה החזרת תורתך על כל אומה ולשון ולא קבלוה, דתניא בתחילה נגלה על בני עשו ולא קבלוה. והק' בבית הלוי איך שייך הכחשה בזה.

ובי' דבתחילה הלך לשעיר ופארן שיקבלו התורה, ואמרו לו מה כתיב בה לא תרצח כו' לא תנאף כו' ולא קבלוה. הרי דעמהם התנהג היפוך מישראל דלהם הי'

ובשמות יט-ג כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ופרש"י תאמר לבית יעקב, בלשון רכה. ותגיד לבני